Laboratorium ochrony danych

Ćwiczenie nr 7 (dzienne 6; zaoczne 5)

Temat ćwiczenia: Szyfr Rivesta-Szamira-Adlemana (RSA)

Cel dydaktyczny: Poznanie systemu kryptograficznego z kluczem publicznym na przykładzie algorytmu Rivesta-Szamira-Adlemana.

Wprowadzenie teoretyczne

Algorytm kryptograficzny RSA jest algorytmem wykładniczym z kluczem publicznym. Bezpieczeństwo szyfru RSA opiera się na trudności rozkładu dużej liczby na czynniki pierwsze p i q. Tekst szyfrowany przedstawia się w postaci liczb w zakresie od 0 do n-1.

W celu wygenerowania kluczy kryptograficznych odbiorca kryptogramu losuje dwie liczby pierwsze p i q oraz liczbę e. Iloczyn $n = pq$ oraz e stanowią publiczny klucz szyfrujący. Liczba e musi być względnie pierwsza z funkcją Eulera $\phi(n)$. Spełnione są więc zależności:

$$n = pq,$$
$$\Phi(n) = (p-1)(q-1),$$
$$NWP(e, \Phi(n)) = 1.$$

Elementy szyfru C_i odpowiadające wiadomości $M_i \in [0, n-1]$ otrzymujemy z zależności:

$$C_i = M_i^{\,e} \pmod n .$$

Tajny klucz deszyfrujący zawiera n i liczbę d spełniającą zależność:

$$de \pmod{\Phi(n)} = 1.$$

Liczba d jest odwrotnością multyplikatywną liczby e obliczaną mod $\phi(n)$. Odwrotność istnieje jeśli liczby e i $\phi(n)$ są względnie pierwsze. Możliwe jest również wylosowanie liczby d i obliczenie jej odwrotności e.

Wiadomość M_i z kryptogramu C_i możemy obliczyć z zależności:

$$M_i = C_i^{\,d} \pmod n.$$

Funkcje szyfrująca i deszyfrująca są wzajemnie odwrotne. Poprawność algorytmu można pokazać podstawiając C_i do ostatniego równania i przyjmując $ed = t\Phi(n) + 1$ oraz $M_i^{\,\Phi(n)} \pmod n = 1$, gdzie t jest pewną liczbą całkowitą:

$$M_i = M_i^{\,ed} \pmod n = M_i .$$

Przy wyprowadzeniu wzoru stosuje się Eulerowskie uogólnienie twierdzenia Fermata. Arytmetyka wykładników jest arytmetyką modulo $\Phi(n)$. Nie znając czynników *p* i *q* liczby *n*, wyznaczenie wartości d klucza deszyfrującego jest bardzo trudne, co gwarantuje bezpieczeństwo szyfru.

Na bezpieczeństwo szyfru wpływa dobór liczb pierwszych *p* i *q*. Powinny to być liczby o długości powyżej stu cyfr. W celu lepszego zabezpieczenia przed rozkładem *n* na czynniki pierwsze zaleca się aby:

- liczby *p* i *q* różniły się o kilka cyfr,
- zarówno *p*-1 jak i *q*-1 miały duże czynniki pierwsze,
- wartość *NWP*(*p*-1,*q*-1) była niewielka.

W realizacji praktycznej algorytmu występuje problem wyboru algorytmu generowania liczb pierwszych i realizacji funkcji szyfrującej. W załączonym programie w celu wygenerowania liczb pierwszych stosuje się generator losowy liczb nieparzystych a następnie sprawdza się czy wylosowana liczba jest liczbą pierwszą, stosując twierdzenie Eulera. Liczba pierwsza spełnia wtedy zależność:

$$x^{p-1}(\text{mod } p)=1.$$

Funkcję szyfrującą:

$$C = M^{e}(\text{mod } n)$$

realizuje następujący algorytm numeryczny:

- liczbę *e* przedstawiamy w postaci binarnej $e = e_k, e_{k-1},..., e_1, e_0$,
- podstawiamy *C*=1,
- powtarzamy w pętli od *i*=*k* do 0 następujące operacje:
    1. $C = C^2(\text{mod } n)$,
    2. jeżeli $e_i = 1$ to $C = C * M(\text{mod } n)$.

Można również analizować bity od końca. Wówczas algorytm ma postać:

- liczbę *e* przedstawiamy w postaci binarnej $e = e_k, e_{k-1},..., e_1, e_0$,
- podstawiamy *C*=1,
- powtarzamy w pętli od *i*=0 do *k* następujące operacje:
    1. jeżeli $e_i = 1$ to $C = C * M(\text{mod } n)$.
    2. $M = M^2(\text{mod } n)$,

W 1994 roku szyfr RSA został złamany. Odczytano zdanie zaszyfrowane przez twórców RSA siedemnaście lat wcześniej. Pracowało nad tym 600 osób na pięciu kontynentach, przez osiem miesięcy, za pomocą sieci Internet.

Opis oprogramowania

Przygotowanym programem ćwiczenia jest program RSA_KEY.PAS w Pascalu lub RSA_KEY.CPP w C++. Program ten generuje klucze kryptograficzne dla algorytmu RSA i zmiennych typu longint. Zawiera on następujące funkcje:

- FUNCTION POTĘGA_MOD - funkcja obliczająca wartość $x^e \pmod{n}$,
- FUNCTION LICZBA_PIERWSZA - funkcja sprawdzająca czy wylosowana liczba jest liczbą pierwsza, a jeśli nie jest wyznaczająca liczbę pierwszą większą od liczby wylosowanej.
- FUNCTION MULTI - INV - funkcja obliczająca odwrotność multiplikatywną liczby x według zależności multi_inv*x(mod n)=1.
- FUNCTION GCD - funkcja obliczająca największy wspólny podzielnik gcd(x,y) za pomocą algorytmu Euclidesa.

Przebieg ćwiczenia

Przed ćwiczeniem należy zapoznać się z opisem algorytmu i oprogramowaniem ćwiczenia. Uruchomić i przeanalizować pracę programu RSA_KEY.PAS lub RSA_KEY.CPP. Wygenerować kilka zestawów kluczy kryptograficznych.

1. Wykorzystując funkcje z programu RSA_KEY napisać i uruchomić własny program, który będzie wykonywał następujące czynności:
   - generował klucze kryptograficzne,
   - szyfrował jeden znak w kodzie ASCII i drukował wynik szyfrowania,
   - deszyfrował utworzony kryptogram i drukował wynik deszyfrowania.

   W wyniku szyfrowania znaków kodu ASCII można otrzymać liczby złożone z kilku bajtów (w zależności od rozmiaru typu całkowitego). W niniejszym ćwiczeniu generowane wartości parametru n oraz kryptogramów C nie przekraczają 65535, czyli mieszczą się na 16 bitach. Przy drukowaniu kryptogramów w postaci znakowej należy wówczas używać jednego znaku dla jednego bajtu (tj. dwóch znaków dla wartości całkowitych C mieszczących się na 16 bitach).
2. Zastosować opracowany program do szyfrowania i deszyfrowania plików dyskowych.